

https://wobcovid19.rijksoverheid.nl/

Rijksoverheid

WOBCovid19.Rijksoverheid.nl

< Uitgebreid zoeken

27-12-2021

Tweede deelbesluit Wob-verzoek inzake informatie over de door Nederland gevoerde covid-19 aanpak

De minister van Financiën heeft beslist op een Wob-verzoek inzake informatie over de door Nederland gevoerde covid-19 aanpak. Het verzoek is gedaan op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

Besluit

PDF | 5 pagina's | 153 kB

Wob-verzoek | 27-12-2021

01:03

Kabinet haalt land van lockdown-slot: horeca, cultuur open tot 22.00 uur, publiek weer welkom in stadions

VIDEO'S Het kabinet maakt grotendeels een einde aan de harde lockdown. Horeca, cultuur, evenementen en stadions mogen weer open tot 22.00 uur 's avonds. Wel komt er een maximum aan het aantal bezoekers en moet er gewerkt worden met de coronapas (3G). De versoepelingen moeten woensdag ingaan, bevestigen Haagse bronnen.

Niels Klaassen & Tobias den Hartog 24 jan. 2022 Laatste update: 18:11

229 REACTIES

Restaurants, theaters en evenementen mogen weer, in stadions is weer publiek welkom. Cafés, bioscopen en musea kunnen weer open. Net als pretparken en dierentuinen. Na felle kritiek uit het hele land en gunstige RIVM-prognoses durft het kabinet de versoepelstap aan, melden bronnen na het Catshuisoverleg vandaag.

Nationaal *Veiligheidsprofiel* 2016

Een All Hazard overzicht van
potentiële rampen en dreigingen
die onze samenleving kunnen
ontwrichten

aantallen slachtoffers en maatschappelijke onrust. Wat betreft Influenza (griep) zijn er meerdere pandemieën geweest, zoals recent de 'Mexicaanse griep¹⁰' (Mexico, 2009). In de 20^e eeuwen waren er drie pandemieën. De 'Spaanse griep' (1918-1919) wordt vaak als '*worst case*' bestempeld, met ca. 20.000 doden in Nederland. Deze pandemie vond echter plaats in een tijd dat de medische wetenschap, de zorg en de middelen ter bestrijding van een aanzienlijk lager niveau waren dan nu. De pandemieën van 1957-1958 (Aziatische griep) en 1968-1969 (Hongkong griep) hebben minder slachtoffers gemaakt¹¹.

beperkt. Bij de milde griepvarianten blijven de gevolgen beperkt. Dit is bij de ernstige variant anders; naast veel doden en zieken (ziekenhuisopnames) is er vooral sprake van economische en maatschappelijke impact. Hierbij gaat het om mogelijk massale personeelsuitval vanwege ziekte met gevolgen voor werk en onderwijs en een grote druk op de gezondheidszorg. Deze gevolgen zijn uitgewerkt in de inschatting van de impactcriteria zoals weergegeven in de volgende tabellen.

Beoordeling gevolgen (impact)							Gedaseerd op aantal (ernstige) grieppandenmeen in laatste 100 jaar.
Veiligheidsbelang	Criterium	Beperkt	Aanzienlijk	Ernstig	Zeer ernstig	Catastrofaal	Toelichting
Territoriaal	Grondgebied						Niet van toepassing.
	Internationale positie	●					Gekoppeld aan de inkoop van vaccins.
Fysiek	Doden					●	Ruim 14.000 doden.
	Ernstige gewonden en chronisch zieken					●	Groot aantal ziekenhuisopnames (40-50.000); druk op IC.
	Gebrek primaire levensbehoeften	●					Nauwelijks aan de orde.
Economisch	Kosten			●			Enkele tot max. 5 mld euro, door grootschalige personeelsuitval.
	Aantasting vitaliteit						Niet van toepassing.
Ecologisch	Aantasting natuur en milieu						Niet van toepassing.
Sociaal-politiek	Verstoring dagelijks leven					●	Groepen niet naar werk, school, voorzieningen, ...
	Aantasting democratische rechtsstaat	●					
	Sociaal-maatschappelijke impact			●			Vooral gebaseerd op brede maatschappelijke angst en onzekerheid.

● gemiddeld tot grote onzekerheid; ● kleine onzekerheid

Coronacijfers van 1 mei: IC-bezetting nadert de 700 patiënten; 98 doden gemeld

Er liggen nu 735 coronapatiënten op de intensive care, 48 minder dan gisteren. Daarmee komt de grens van 700 IC-patiënten in zicht. Op het hoogtepunt lagen 1424 coronapatiënten op de IC, dus bijna twee keer zoveel.

Diederik Gommers, voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Intensive Care, zei eerder dat de landelijke maatregelen pas versoepeld kunnen worden als er minder dan 700 coronapatiënten op de IC liggen. In dat geval is het personeel op de IC's niet langer overbelast en kunnen ook operaties van niet-covid-patiënten weer echt op gang komen.

Volgens Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg komt de bezetting van de IC's hiermee op "de lijn die we nodig hadden om de non-COVID-zorg weer echt op te pakken". Dat is te zien aan het aantal niet-coronapatiënten dat weer een plaats heeft op de IC: dat zijn er nu 426, ongeveer twee weken geleden waren dat er nog 345.

[Documenten >](#)

Letterlijke tekst persconferentie minister-president Rutte en minister De Jonge (23 maart 2021)

Mediatekst | 23-03-2021

aantal voorwaarden. We hebben toen gesproken over de terrassen beperkt openstellen, over nog wat meer ruimte voor winkels en over een gedeeltelijke heropening van het hoger onderwijs. Maar alleen als het R-getal rond de 1 zou blijven, of liever nog iets daaronder natuurlijk, en als ook de cijfers in de ziekenhuizen stabiel zouden blijven. En nu, twee weken later, moeten we vaststellen dat dat niet het geval is. Integendeel, de besmettingscijfers zijn in de tussentijd flink omhoog gegaan, in de ziekenhuizen liggen ook weer meer coronapatiënten en het R-getal zit duidelijk boven de 1. Dat is de zorgelijke realiteit van vandaag en daarom kunnen we op dit moment geen maatregelen loslaten.

Het EHRM stelt duidelijke grenzen aan deze *margin of appreciation*. Elke inperking van de door het verdrag gewaarborgde rechten onder artikel 15 EVRM *must have a clear basis in domestic law in order to protect against arbitrariness and must be strictly necessary to fighting against the public emergency*. Verder stelt het EHRM onder meer volgende beperkingen:

- *The main purpose of the state of emergency regime (or alike) is to contain the development of the crisis and return, as quickly as possible, to the normality.*
- *The principle of necessity requires that emergency measures must be capable of achieving their purpose with minimal alteration of normal rules and procedures of democratic decision-making.*

Het inzetten van grondrechtbeperkende maatregelen kan dus uitsluitend plaatsvinden in geval van zeer exceptionele omstandigheden waarbij dit strikt noodzakelijk is ter handhaving van uit- of inwendige veiligheid. Van exceptionele omstandigheden is sprake wanneer er feitelijke gebeurtenissen voordoen die tot toepassing van noodwettelijke bevoegdheden nopen omdat de wettelijke bevoegdheden tekortschieten.

• Om te bepalen of de geldende maatregelen de toets van het EHRM kunnen doorstaan, dienen volgende vragen beantwoord te worden:

- **Op welke wijze vindt de besluitvorming plaats?**
- **Wat is het doel van de maatregelen?**
- **Zijn de maatregelen geschikt om het doel te bereiken?**
- **Subsidiariteit: zijn er minder ingrijpende middelen beschikbaar om dit doel te bereiken?**
- **Zijn de maatregelen proportioneel, is het middel niet erger dan de kwaal?**

*“Experience shows that **“the longer the emergency regime lasts, the further the state is likely to move away from the objective criteria that may have validated the use of emergency powers in the first place. The longer the situation persists, the lesser justification there is for treating a situation as exceptional in nature with the consequence that it cannot be addressed by application of normal legal tools.”***

- The Venice Commission, Turkey - Opinion on Emergency Decree Laws N°s667-676 adopted following the failed coup of 15 July 2016, CDLAD (2016) 037, para. 41”

14:47
dran

▲ Foto ter illustratie © Margi Geerlinks

'Zorgelijke stijging' van aantal zelfmoorden onder twintigers: 'Er is iets aan de hand'

Onder jongeren in de leeftijdscategorie 20 tot 30 jaar is sinds de eerste maanden van de 2021 een zorgelijke stijging van het aantal zelfmoorden te zien. Dat zegt de Commissie Actuele Nederlandse Suïcideregistratie (CANS). Het cijfer stabiliseert sinds april, maar is in vergelijking met de periode vanaf 2013 behoorlijk hoger.

Thijs Boelens 18-08-21, 07:39 Laatste update: 18-08-21, 10:56

Lizanne Schweren van CANS: „We zien dat vanaf 2013 een geleidelijke stijging van het aantal suicides in deze leeftijdscategorie. Het totale aantal blijft ongeveer gelijk, dat ligt rond de 1800 per jaar. Maar de stijging onder 20 tot 20

81,7 miljard extra staatsschuld

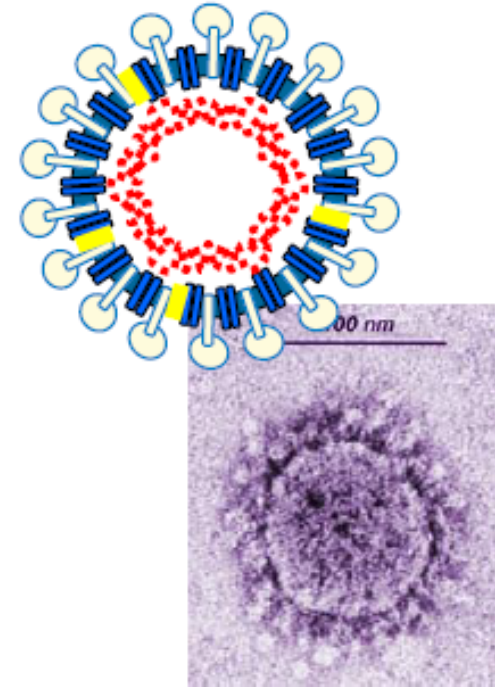
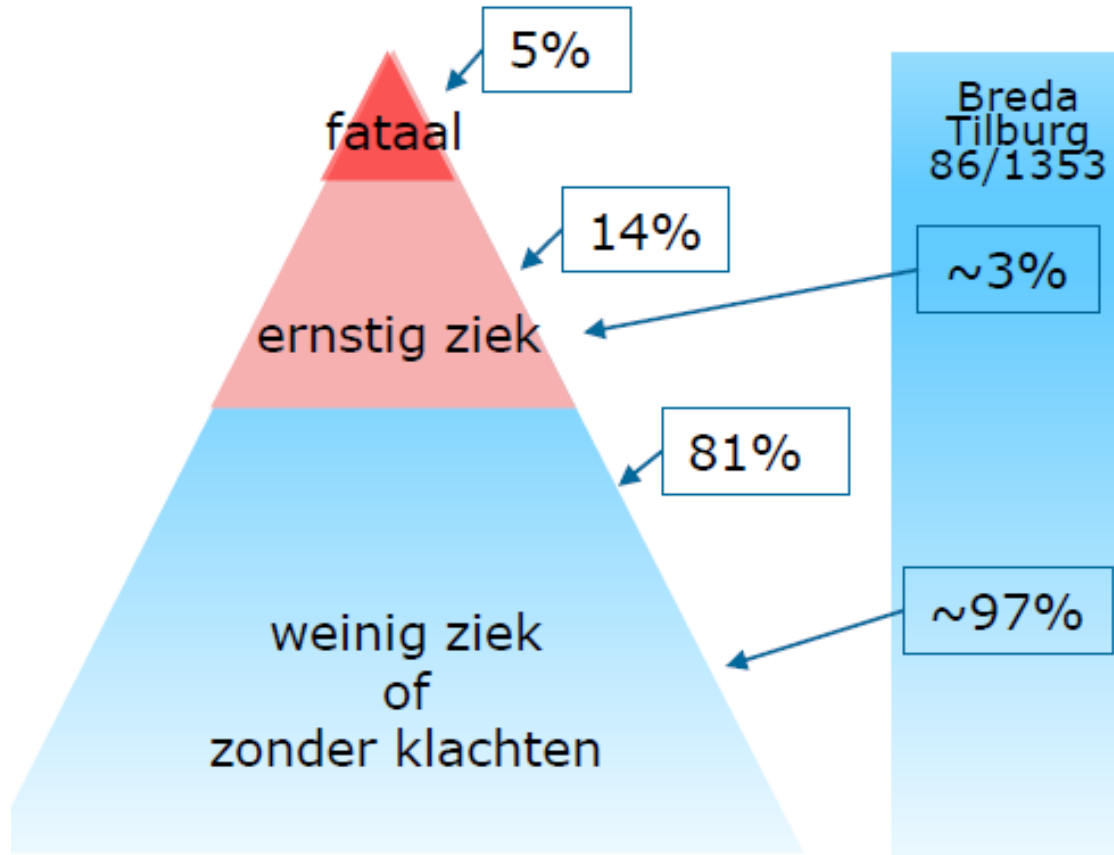
in begrotingsjaar 2021 € 3,1 miljard minder nodig te hebben. Voor begrotingsjaar 2021 betekent dit een totaalbedrag van € 40,1 miljard aan begrote coronacrisisuitgaven. De verwachte uitgaven voor begrotingsjaar 2022 komen uit op € 12,7 miljard. Dit is € 1,9 miljard meer dan op Prinsjesdag in de Miljoenennota werd ingeschat. De verwachte totale uitgaven van de rijksoverheid aan coronacrisismaatregelen in de periode 2020-2022 komen daarmee (inclusief correcties) uit op € 81,7 miljard. Dit is nagenoeg

Besluitvorming zonder gedegen Maatschappelijk Economische Kosten Baten Analyse niet mogelijk

- Noodzakelijk om proportionaliteit te beoordelen
- Juridische toetsing toelaatbaarheid international recht
- Ontbreekt: slechts één bekend
- Overige analyses ontbreekt inschatting voordelen

Ambtenaren Ministerie Economische Zaken maakten eind maart 2020 Directie Algemene Economische Politiek (AEP)

Uitgangspunt was inschatting dat 19 % van de patiënten in het ziekenhuis zou belanden waarvan 5% op de ic

IC-hulp nodig voor 50.000 patiënten met klachten

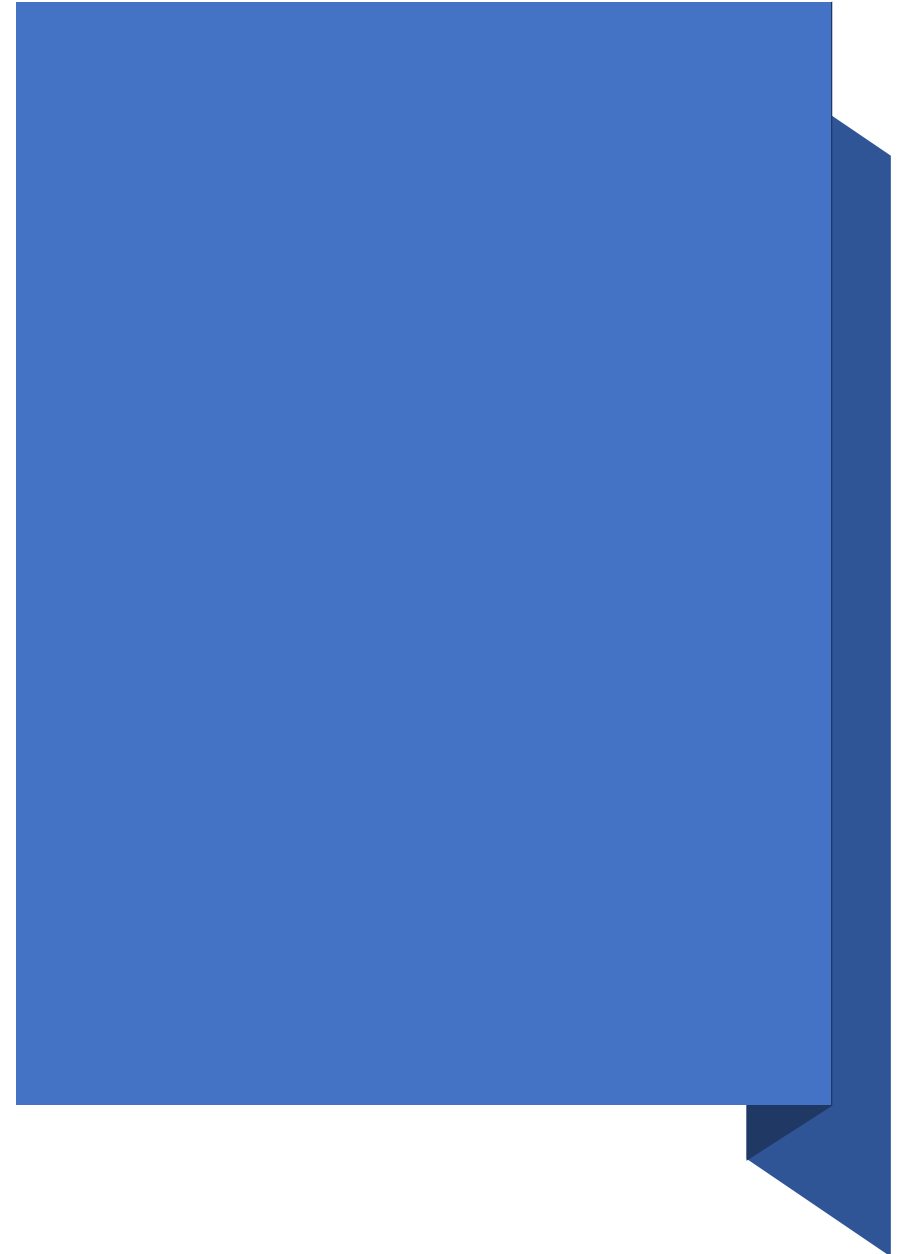
25.000 sterven in een 'do nothing scenario'

Dit is de helft van het aantal dat niet geholpen kan worden

Lockdown levert 100.000 QALY's op.

In geld uitgedrukt is winst 8 miljard euro

- **Kosten harde lockdown**
 - BBP-krimp bij 12 maanden 40 miljard
 - Beperken reguliere zorg is sluipmoordenaar 20 miljard
 - Psychosociale gevolgen (zware onderschatting) 9,5 miljard
 - Staatsschuld 150 miljard
 - Toekomstig verlies door lagere uitgaven
- **Verlies 550.000 QALY's**

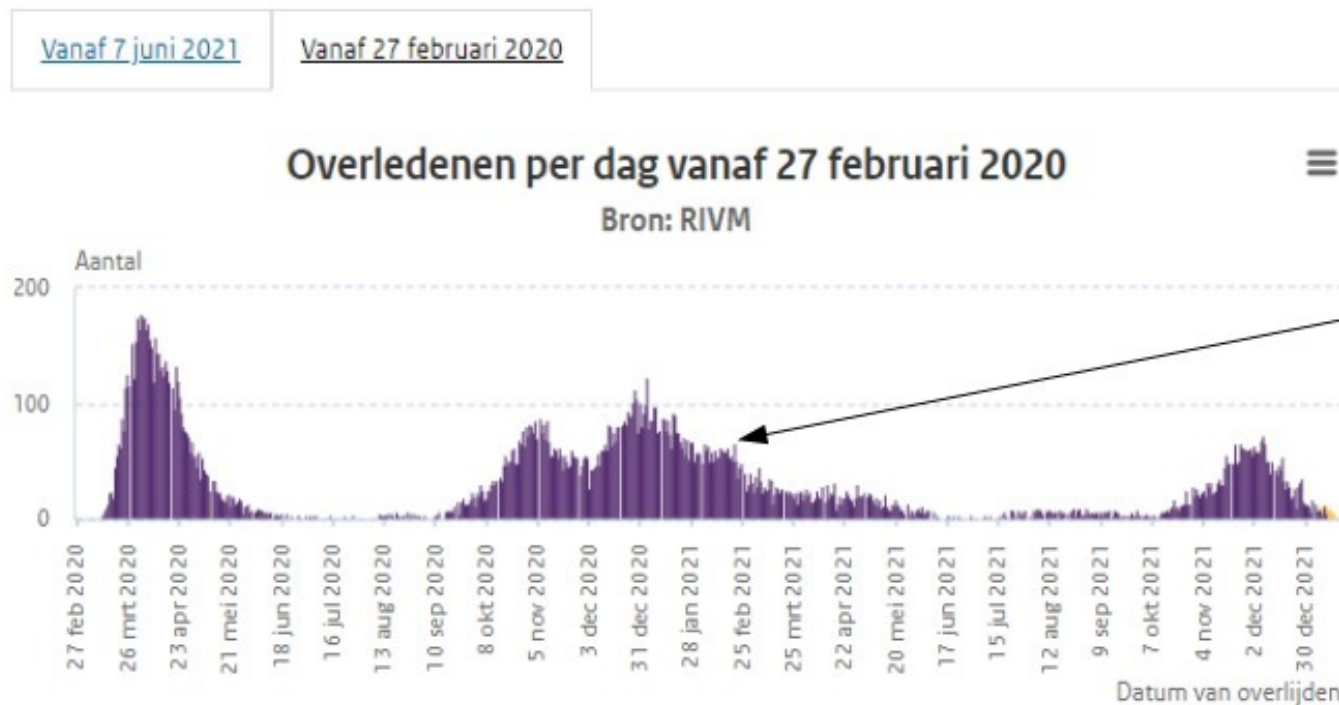

avondklok

Kuipers – 'ongecontroleerd experiment' en 'geen enkel effect gehad'

Grapperhaus – 'welwillende rechter' (over de wetmatigheid)

Tan de sonnaville – 'het kan vriezen het kan dooien' (over de modellen)

- Krachtenveld er niet naar is om de signaalwaarden nog te wijzigen.
- Het is de bedoeling dat de routekaart en de signaalwaarden regelmatig worden voorgelegd aan het OMT voor een update en te voorzien in ontwikkelingen op het vlak van vaccineren en testen. Departementen zullen worden betrokken bij de adviesaanvraag en de verwerking.

 Positieve testen per 100.000 inwoners per week				 IC opnames landelijk per dag			
< 35	35 – 150	150 – 250	> 250	< 3	< 10		
 Ziekenhuisopnames (excl. IC) per 1 miljoen inwoners per week				 Ziekenhuisopnames landelijk per dag			
< 4	4 – 16	16 – 27	> 27	< 12	< 40		
Waakzaam	Zorgelijk	Ernstig	Zeer ernstig	MAATREGELLEN Waakzaam	MAATREGELLEN Zorgelijk		

Memo: effecten economie en maatschappij routekaart

Aanleiding

Dit memo is een uitwerking van de conclusie van het DOC om de brede impact van de routekaart voor de samenleving en economie af te wegen.

Disclaimer

Voor een integrale afweging dienen deze effecten te worden afgezet tegen het doel om verspreiding van het virus tegen te gaan, de zorg te ontlasten en kwetsbaren in de samenleving te beschermen voor het virus. Bij het schrijven van dit memo is een inschatting van het effect van de maatregelen van de routekaart op de virusverspreiding nog niet voor handen.

Hoofdpunten

Kosten van onderwijsmaatregelen zijn hoog

Sluiting van het primair en voortgezet onderwijs brengt grote permanente maatschappelijke en economische schade met zich mee:

- Uit onderzoek blijkt dat leerlingen gemiddeld gezien niets leren bij afstandsonderwijs.¹ Volgens de OECD leidt een leerachterstand van een derde jaar via een afname van menselijk kapitaal tot een inkomensverlies van deze groep van 2,5 tot 4%. Dit correspondeert met een 1,5% structureel lager bbp.² De netto contante waarde van dit inkomensverlies loopt op tot circa 69% van het huidige bbp.
- Onderwijs op afstand vergroot kansenongelijkheid en scheidslijnen. De prestaties van kinderen van laagopgeleide ouders gaan zelfs achteruit door afstandsonderwijs.
- Als gevolg van sluiting van onderwijs en kinderopvang neemt de productiviteit van werkende ouders substantieel af.
- Tijdens de eerste golf waren 25.000 kinderen extra slachtoffer van mishandeling.³

Omdat de permanente schade van afstandsonderwijs niet kan worden gecompenseerd via flankerend beleid rijst de vraag of afstandsonderwijs niet disproportioneel is.

Effecten op levensstijl en (mentale) gezondheid zijn vaak permanent

Maatregelen die grote negatieve effecten hebben voor gezondheid en levensstijl kunnen permanente schade met zich meebrengen voor het individu en kunnen leiden tot hoge maatschappelijke kosten. Deze schade is niet gemakkelijk op te vangen via flankerend beleid. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hogere vraag naar GGZ als gevolg van veranderingen in het mentaal welbevinden of hoger risico op hart- en vaatziekten door roken en gewichtstoename.

via een afname van menselijk kapitaal tot een inkomensverlies van deze groep van 2,5 tot 4%. Dit correspondeert met een 1,5% structureel lager bbp.² De netto contante waarde van dit inkomensverlies loopt op tot circa 69% van het huidige bbp.

- Onderwijs op afstand vergroot kansenongelijkheid en scheidslijnen. De prestaties van kinderen van laagopgeleide

Effecten op levensstijl en (mentale) gezondheid zijn vaak permanent

Maatregelen die grote negatieve effecten hebben voor gezondheid en levensstijl kunnen permanente schade met zich meebrengen voor het individu en kunnen leiden tot hoge maatschappelijke kosten. Deze schade is niet gemakkelijk op te vangen via flankerend beleid. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hogere vraag naar GGZ als gevolg van veranderingen in het mentaal welbevinden of hoger risico op hart- en vaatziekten door roken en gewichtstoename.

Kosten van maatregelen slaan vaak ongelijk neer

De impact van maatregelen slaat ongelijk neer op de bevolking, waarbij kwetsbare groepen doorgaans harder worden geraakt.⁴ Zo worden mensen met weinig sociale contacten harder geraakt door verdere contactbeperkingen, worden mensen die klein behuisd zijn harder geraakt door thuiswerkmaatregelen of afstandsonderwijs en bibliotheken, en worden werkenden met een laag inkomen en/of een flexcontract harder geraakt door economische gevolgen van contactbeperkende maatregelen.

¹ [The collateral damage to children's education during lockdown | VOX, CEPR Policy Portal \(voxeu.org\)](https://voxeu.org/article/the-collateral-damage-to-childrens-education-during-lockdown)

² [Hanushek+Woessmann 2020 OECD Education Working Paper No. 225.pdf \(stanford.edu\)](https://www.stanford.edu/publications/workingpapers/hanushek+woessmann+2020+oecd+education+working+paper+no+225.pdf)

³ Universiteit Leiden, Prevalentie kindermishandeling tijdens COVID-lockdown. <https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2021/01/tijdens-lockdown-meer-slachtoffers-van-kindermishandeling>

⁴ Zie onder meer diverse publicaties van het SCP: <https://www.scp.nl/onderwerpen/corona/kwetsbare-groepen-in-de-samenleving>

Groepen die kosten van maatregelen dragen profiteren niet altijd van baten

Veel permanente negatieve effecten (structureel toekomstig inkomensverlies, verslechtering van levensstijl met permanente gevolgen, mentaal welbevinden) van de contactbeperkende maatregelen in met name de risicocategorie "zeer ernstig" zijn voor rekening van jongeren. De kosten van flankerend beleid (noodsteun, etc.) komt, via het oplopen van de staatsschuld, ook voor rekening van jongeren en toekomstige generaties. De kosten van dit flankerend beleid bedragen nu circa €65 miljard, maar zullen in de komende maanden verder oplopen. Omgekeerd hebben met name ouderen en mensen met onderliggende aandoeningen, vanwege hun hogere vatbaarheid voor de gevolgen van het virus, baat bij de maatregelen. **Daarmee is met dit beleid sprake van zeer forse herverdeling van jongere naar oudere generaties.**

Negatieve impact van maatregelen neemt toe naarmate maatregelen langer duren

Dit is met name relevant voor zeer strenge maatregelen. Drie weken niet naar de kapper is vooral vervelend voor kappers, maar naarmate de maatregel langer duurt raken kappers meer door hun financiële buffers heen en neemt het maatschappelijke welbevinden af. Bij langer aanhoudende beperkende maatregelen groeit het risico dat ook in beginsel gezonde bedrijven hun deuren moeten sluiten.

Cumulatie van maatregelen maakt dat de werkelijke effecten groter zijn dan de weging van maatregelen in isolatie

De maatschappelijke en economische effecten van maatregelen zijn in deze weging in isolatie gezien. De daadwerkelijke effecten kunnen groter zijn vanwege stapeling van maatregelen. Thuiswerken is mentaal zwaar omdat veel sociale, dagelijkse contacten wegvallen. Maar als de verjaardag, het etentje of de shopmiddag in het weekend vervolgens ook niet meer is toegestaan, is de totale schade groter dan de som der delen.

Maatschappelijke en economische impact routekaart

Onderstaand zijn de maatschappelijke en economie effecten van de routekaart in kaart gebracht met behulp van een kleurcodering. In de bijlage is een overzicht van de methodiek van het afwegingskader gegeven en bijgevoegde Excel geeft een totaaloverzicht. De kleurcodering is gebaseerd op de uitkomsten van het afwegingskader, met (negatieve) effecten van klein naar groot, langs de volgende schaal:

0	1 t/m 3	4 t/m 6	7 t/m 9	10 t/m 12	13 t/m 15	16 t/m 18	19 en 20
---	---------	---------	---------	-----------	-----------	-----------	----------

	Risiconiveau 1 Waakzaam	Effect	Risiconiveau 2 Zorgelijk	Effect	Risiconiveau 3 Ernstig	Effect	Risiconiveau 4 Zeer ernstig	Effect
<i>Thuisbezoek</i>	<ul style="list-style-type: none"> Thuisbezoek ontvangen: <ul style="list-style-type: none"> Dringend advies om thuisbezoek te beperken tot max. 8 personen per dag (excl. kinderen t/m 12 jaar). Op thuisbezoek gaan: <ul style="list-style-type: none"> Dringend advies om alleen op thuisbezoek te gaan als je zelf die dag geen thuisbezoek hebt ontvangen én bij max. 2 huishoudens per dag. 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Thuisbezoek ontvangen: <ul style="list-style-type: none"> Dringend advies om thuisbezoek te beperken tot max. 6 personen per dag (excl. kinderen t/m 12 jaar). Op thuisbezoek gaan: <ul style="list-style-type: none"> Dringend advies om alleen op thuisbezoek te gaan als je zelf die dag geen thuisbezoek hebt ontvangen én bij max. 2 huishoudens per dag. 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Thuisbezoek ontvangen: <ul style="list-style-type: none"> Dringend advies om thuisbezoek te beperken tot max. 4 personen per dag (excl. kinderen t/m 12 jaar). Op thuisbezoek gaan: <ul style="list-style-type: none"> Dringend advies om alleen op thuisbezoek te gaan als je zelf die dag geen thuisbezoek hebt ontvangen én bij max. 1 huishouden per dag. 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Thuisbezoek ontvangen: <ul style="list-style-type: none"> Dringend advies om thuisbezoek te beperken tot max. 2 personen per dag (excl. kinderen t/m 12 jaar). Op thuisbezoek gaan: <ul style="list-style-type: none"> Dringend advies om alleen op thuisbezoek te gaan als je zelf die dag geen thuisbezoek hebt ontvangen én bij max. 1 huishouden per dag. 	Maatschappij
		Economie		Economie		Economie	<ul style="list-style-type: none"> <i>Verzwarend:</i> dringend advies om geen thuisbezoek te ontvangen 	Economie
<i>Groepsvorming op publieke plekken</i>	<ul style="list-style-type: none"> Beperken maximale groepsgrootte tot 8 personen (excl. kinderen t/m 12 jaar en m.u.v. eigen huishouden) 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Beperken maximale groepsgrootte tot 6 personen (excl. kinderen t/m 12 jaar en m.u.v. eigen huishouden) 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Beperken maximale groepsgrootte tot 4 personen (excl. kinderen t/m 12 jaar en m.u.v. eigen huishouden) 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Beperken maximale groepsgrootte tot 2 personen (excl. kinderen t/m 12 jaar en m.u.v. eigen huishouden) 	Maatschappij
		Economie		Economie		Economie		Economie
<i>Sociale kring</i>	<ul style="list-style-type: none"> Geen aanvullende beperkingen 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Geen aanvullende beperkingen 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Geen aanvullende beperkingen 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> <i>Verzwarend:</i> beperken aantal verschillende sociale contacten tot 6 personen gedurende XX dagen (m.u.v. eigen huishouden) 	Maatschappij
		Economie		Economie		Economie		Economie
<i>Werk</i>	<ul style="list-style-type: none"> Werk thuis, tenzij het niet anders kan Uitzonderingen zijn mogelijk voor teamsessies, trainingen en 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Werk thuis, tenzij het niet anders kan Uitzonderingen zijn mogelijk als fysieke samenkomsten 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Thuiswerken is de norm Uitzonderingen zijn mogelijk als fysieke samenkomsten hoogstnoodzakelijk zijn voor de 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> Thuiswerken is de norm 	Maatschappij
		Economie		Economie		Economie		Economie

		Economie		Economie		Economie		Economie
<i>Doorstroomlocaties</i> (o.m. musea, bibliotheken, pretparken, beurzen, dierentuinen en warenmarkten)	<ul style="list-style-type: none"> • Verplichte triage voor doorstroomlocaties. • Reserveren noodzakelijk voor doorstroomlocaties. Locaties bepalen (evt. in overleg met de gemeente) het max. aantal toe te laten bezoekers. • Horeca in doorstroomlocaties open conform regels 'overige horeca'. 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Verplichte triage voor doorstroomlocaties. • Reserveren noodzakelijk voor doorstroomlocaties. Locaties bepalen (evt. in overleg met de gemeente) het max. aantal toe te laten bezoekers. • Horeca in doorstroomlocaties open conform regels 'overige horeca'. 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Verplichte triage voor doorstroomlocaties. • Reserveren noodzakelijk voor doorstroomlocaties. Locaties bepalen (evt. in overleg met de gemeente) het max. aantal toe te laten bezoekers. • Horeca in doorstroomlocaties open conform regels 'overige horeca'. 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Sluiting van doorstroomlocaties (m.u.v. buurthuizen en afhaalfunctie bibliotheken) 	Maatschappij
		Economie		Economie		Economie		Economie
<i>Alcoholverbod voor bedrijven en instellingen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Verbod op verkopen van alcohol tussen 24:00-06:00 uur. 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Verbod op verkopen van alcohol tussen 24:00-06:00 uur. 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Verbod op verkopen van alcohol tussen 22:00-06:00 uur. 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Verbod op verkopen van alcohol tussen 20:00-06:00 uur. 	Maatschappij
		Economie		Economie		Economie		Economie
<i>Restaurants⁵</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Sluiting van restaurants om 24.00 uur, laatste inloop om 23.00 uur. • Verplichte placering (zitplaats), registratie, triage en reservering voor restaurants. • Maximaal 8 personen aan tafel (excl. kinderen t/m 12 jaar) • Maximum aantal van 100 gasten binnen (excl. personeel) 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Sluiting van restaurants om 24:00 uur, laatste inloop om 23:00 uur. • Verplichte placering (zitplaats), registratie, triage en reservering voor restaurants. • Maximaal 6 personen aan tafel (excl. kinderen t/m 12 jaar) • Maximum aantal van 50 gasten binnen (excl. personeel) 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Restaurants open onder voorwaarden⁶ • Vervroegde sluiting van restaurants om 22:00 uur, laatste inloop om 21:00 uur. • Verplichte placering (zitplaats), registratie, triage en reservering voor restaurants. • Maximaal 30 gasten binnen per shift (excl. personeel) • Maximaal 4 personen aan tafel (excl. kinderen t/m 12 jaar) • Maximaal twee rondes (shifts) per tafel per avond • Cohorteren van rondes (shifts), waarbij gasten op een afgesproken moment in tijdslots arriveren. 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Algehele sluiting restaurants (m.u.v. afhaal- en bezorgfunctie) • Restaurants in hotels alleen open voor afhaalmaaltijden. Hotelgasten kunnen in hotel maaltijden afhalen, deze dienen genuttigd te worden in de hotelkamer. 	Maatschappij
		Economie		Economie		Economie		Economie
<i>Overige horeca (incl. coffeeshops, sportkantines)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Sluiting overige horeca om 24.00 uur, laatste inloop om 23.00 uur (muziek uit om 23:00 uur). • Verplichte placering (zitplaats), registratie, reservering en triage voor overige horeca 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Sluiting overige horeca om 24:00 uur, laatste inloop om 23:00 uur (muziek uit om 23:00 uur). • Verplichte placering (zitplaats), registratie, reservering en triage voor overige horeca 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Algehele sluiting overige horeca (m.u.v. afhaal- en bezorgfunctie). • Sluiting afhaal- en bezorgfunctie om 22:00 uur. • Sluiting nachtclubs en 	Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Algehele sluiting overige horeca (m.u.v. afhaal- en bezorgfunctie) • Sluiting afhaal- en bezorgfunctie om 20:00 uur • Sluiting nachtclubs en discotheken. 	Maatschappij
		Economie		Economie		Economie		Economie

	<ul style="list-style-type: none"> Maximaal 8 personen aan tafel (excl. kinderen t/m 12 jaar) Maximum aantal van 100 gasten binnen (excl. personeel) 		<ul style="list-style-type: none"> Maximaal 6 personen aan tafel (excl. kinderen t/m 12 jaar) Maximum aantal van 50 gasten binnen (excl. personeel) 		discotheken.			
Detailhandel	<ul style="list-style-type: none"> • Sluiting nachtclubs en discotheken. • Geen aanvullende beperkingen 	Maat-schappij	<ul style="list-style-type: none"> • Sluiting nachtclubs en discotheken • Supermarkten zetten venstertijden in voor kwetsbare groepen. 	Maat-schappij	<ul style="list-style-type: none"> • Supermarkten zetten venstertijden in voor kwetsbare groepen. 	Maat-schappij	<ul style="list-style-type: none"> • Supermarkten zetten venstertijden in voor kwetsbare groepen. 	Maat-schappij
		Economie		Economie		Economie		Economie
							<ul style="list-style-type: none"> • Verzwarende: sluiting van niet-essentiële detailhandel (afhaalfunctie van doe-het-zelf artikelen en bloemen blijft mogelijk) 	Maat-schappij
								Economie
Sport	<ul style="list-style-type: none"> • Sportbeoefening toegestaan voor zowel trainingen als wedstrijden • Sportkantines open conform regels 'overige horeca'. • Maximum aantal van 100 personen (incl. kinderen t/m 12 jaar, excl. personeel en spelers) toegestaan als publiek, zowel voor binnen als buitensporten (n.v.t. op Ere- en Eerste Divisie en topsport). 	Maat-schappij	<ul style="list-style-type: none"> • Voor volwassenen, sportbeoefening toegestaan voor trainingen (geen wedstrijden toegestaan). • Voor kinderen (t/m 17 jaar) zijn trainingen toegestaan en wedstrijden onderling in eigen clubverband toegestaan. • Sportkantines open conform regels 'overige horeca' • Verbod op publiek bij wedstrijden en trainingen van professionals en amateurs • Sluiten van kleedkamers en douches 	Maat-schappij	<ul style="list-style-type: none"> • Voor volwassenen, sportbeoefening toegestaan voor trainingen (geen wedstrijden toegestaan). • Voor kinderen (t/m 17 jaar) zijn trainingen toegestaan en wedstrijden onderling in eigen clubverband toegestaan. • Sportkantines gesloten • Verbod op publiek bij wedstrijden en trainingen van professionals en amateurs • Sluiten van kleedkamers en douches 	Maat-schappij	<ul style="list-style-type: none"> • Sportbeoefening binnen- en buitensportlocaties alleen op 1,5m afstand en groepsgrootte van max. 2 personen (geen wedstrijden, geen groepslessen) m.u.v. kinderen t/m 17 jaar, topsporters en topsportcompetities. 	Maat-schappij
		Economie		Economie		Economie		Economie
							<ul style="list-style-type: none"> • Verzwarende: sportbeoefening binnen verboden (zowel jeugd als volwassenen). 	Maat-schappij
								Economie

	voorwaarden een uitzondering gelden op de verplichte placering, mits gegarandeerd kan worden dat de afstandsnorm in acht wordt genomen.							
<i>Onderwijs & kinderopvang</i>	• Geen aanvullende beperkingen	Maat-schappij	• Geen aanvullende beperkingen	Maat-schappij	• Geen aanvullende beperkingen	Maat-schappij	• <i>Verzwarend</i> : verder beperken fysiek onderwijs voor MBO, HBO, Wo. Digitaal/thuis onderwijs is de norm.	Maat-schappij
		Economie		Economie		Economie		Economie
							• <i>Verzwarend</i> : beperken van fysiek onderwijs, digitaal/thuis onderwijs is de norm voor VO.	Maat-schappij
							• <i>Verzwarend</i> : beperken van fysiek onderwijs, digitaal/thuis onderwijs is de norm voor PO	Economie
							• <i>Verzwarend</i> : sluiten kinderopvang (m.u.v. noodopvang)	Maat-schappij
								Economie

Additionele kwalitatieve overwegingen bij de effecten van individuele maatregelen

- **Thuisbezoek:** De maatregel heeft vooral sociale impact. De maatregel wordt niet gehandhaafd, waardoor de maatregel alleen de mensen raakt die zich aan de regels willen houden. De nalevingsbereidheid wordt lager bij hogere risiconiveaus (als de maatregel meer gaat knellen). Verdere aanscherping in hogere risiconiveaus komt naar verwachting terecht bij een relatief kleine groep die zich aan de regels wil houden, en de impact voor die groep is erg groot (minder sociale contacten, eenzaamheid, depressie).
- **Groepsvorming op publieke plekken:** De maatregel heeft vooral sociale impact en raakt een grote groep mensen. De maatregel kan worden gehandhaafd, maar naleving kan worden omzeild door op te splitsen in kleinere groepen. De maatregel heeft ook economische gevolgen, vooral voor vrijetijdssectoren.
- **Thuiswerken:** De maatregel heeft impact op een grote groep mensen en vergt een grote verandering in de levensstijl (en dan vooral van werknemers van bedrijven die het thuiswerkadvies naleven). Op korte termijn zijn de effecten van deze maatregel beperkt (iedereen overleeft een tijdje thuiswerken), maar op langere termijn zijn de effecten groter: mensen hebben minder sociale contacten, kunnen vereenzamen (in combinatie met andere maatregelen), kampen soms met een thuissituatie die niet geschikt is om thuis te werken, en de binding met andere collega's kan verwateren of komt niet tot stand met nieuwe collega's, waardoor teams minder efficiënt opereren.
- **Alcoholverbod:** De maatregel heeft vooral sociale impact op een relatief kleine groep, maar is wel een inbreuk op de individuele vrijheid van mensen. De maatregel kan bijdragen om waterbedeffecten als gevolg van (vervroegde) horecasluiting deels op te vangen (voorkomen dat mensen in de publieke ruimte gaan hangen).
- **Avondklok:** De maatregel heeft vooral sociale impact en is een zeer grote inbreuk op de individuele vrijheid van mensen (sinds WOII niet meer

Additionele kwalitatieve overwegingen bij de effecten van individuele maatregelen

'Thuisbezoek

De maatregel heeft vooral sociale impact De maatregel wordt niet gehandhaafd waardoor de maatregel alleen de mensen raakt die zich aan de regels willen houden De nalevingsbereidheid wordt lager bij hogere risiconiveaus als de maatregel meer gaat knellen Verdere aanscherping in hogere risiconiveaus komt naar verwachting terecht bij een relatief kleine groep die zich aan de regels wil houden en de impact voor die groep is erg groot minder sociale contacten eenzaamheid depressie'

'Groepsvorming op publieke plekken

De maatregel heeft vooral sociale impact en raakt een grote groep mensen De maatregel kan worden gehandhaafd maar naleving kan worden omzeild door op te splitsen in kleinere groepen De maatregel heeft ook economische gevolgen vooral voor vrijetijdssectoren.'

'Thuiswerken

De maatregel heeft impact op een grote groep mensen en vergt een grote verandering in de levensstijl en dan vooral van werknemers van bedrijven die het thuiswerkadvies naleven. Op korte termijn zijn de effecten van deze maatregel beperkt iedereen overleeft een tijdje thuiswerken maar op langere termijn zijn de effecten groter mensen hebben minder sociale contacten kunnen vereenzamen in combinatie met andere maatregelen kampen soms met een thuissituatie die niet geschikt is om thuis te werken en de binding met andere collega's kan verwateren of komt niet tot stand met nieuwe collega's waardoor teams minder efficiënt opereren.'

'Alcoholverbod

De maatregel heeft vooral sociale impact op een relatief kleine groep maar is wel een inbreuk op de individuele vrijheid van mensen De maatregel kan bijdragen om waterbedeffecten als gevolg van vervroegde horecasluiting deels op te vangen voorkomen dat mensen in de publieke ruimte gaan hangen.'

'Avondklok

De maatregel heeft vooral sociale impact en is een zeer grote inbreuk op de individuele vrijheid van mensen sinds WOII niet meer voorgekomen Afhankelijk van het tijdstip waarop de maatregel ingaat kan de maatregel impact hebben voor een grote groep mensen (20.00 u aanzienlijk meer dan 22.00 of 0.00 uur)

De maatregel is alleen effectief als er ook daadwerkelijk op gehandhaafd gaat worden Als er niet wordt gehandhaafd heeft de maatregel alleen impact op een kleine groep mensen die bereid is de regels na te leven'

'Doorstroomlocaties

In lagere risiconiveaus zijn de effecten van de maatregel beperkt hoewel lagere bezoekersaantallen de mogelijkheden om een locatie rendabel te openen beperken. Volledige sluiting van doorstroomlocaties heeft sterke sectorale effecten in economische zin maar ontnemt mensen ook perspectief om door te gaan. Psychologische klap om thuis op de bank te belanden. Veel locaties hebben investeringen en aanpassingen gedaan om bezoekersstromen coronaproof in goede banen te leiden waardoor sluiting op teleurstelling en onbegrip kan stuiten. '

'Restaurants horeca

De maatregel heeft sterke sectorale effecten. Beperkingen t a v openingstijden het aantal bezoekers, de groepsgrootte aan tafel en het aantal shifts per avond verkleinen allemaal de mogelijkheden om rendabel een horecazaak open te houden. Dus wordt per risiconiveau lastiger. Volledige sluiting ontnemt horecaondernemers en personeel perspectief om door te gaan, psychologische klap en leidt zonder steun tot veel faillissementen en oplopende werkloosheid onder een groep die al kwetsbaar is met veel flex en nulurencontracten. Zeker als een sluiting langer duurt, veel ondernemers zijn al door reserves heen.'

'Detailhandel

De maatregel heeft sterke economische effecten bij een gedeeltelijke sluiting raakt een grote sector grote keteneffecten Online verkopen compenseren niet volledig voor fysieke verkopen ook niet in combinatie met click collect Ruimere openingstijden kunnen bijdragen aan betere spreiding van bezoekers.'

'Sport

De maatregel heeft zowel sociale als economische effecten die vooral in hogere risiconiveaus groot zijn De maatregel raakt een grote groep mensen veel mensen sporten en een klein deel van de economie de sector zelf De impact van volledige sluiting is beperkt als de maatregel kort duurt 2 weken niet sporten is voor weinig mensen een probleem maar leidt tot grote problemen en gezondheidsschade als de maatregel langer duurt met permanente gezondheidsschade als gevolg als mensen eenmaal zijn gestopt met sporten pakken ze de draad niet altijd weer op Daarbij worden kwetsbaren extra hard geraakt.'

Evenementen

'De maatregel heeft vooral sterke economische effecten voor de eventensector en effecten vooreen aantal andere sectoren waarop evenementen van toepassing zijn. Beperkingen t a v het aantal bezoekers knellen voor veel evenementen waardoor veel evenementen niet door kunnen gaan. De sociale effecten zijn beperkt. Maatregel raakt een grote groep mensen maar impact per persoon is relatief klein.'

'Onderwijs /kinderopvang

Zowel een beperking als een sluiting van fysiek onderwijs in het PO en VO hebben grote sociale en economische gevolgen De maatregel raakt ouders thuiswerken word lastig zo niet onmogelijk en vooral kinderen zelf ze leren niets De maatregel slaat ongelijk neer op de samenleving kwetsbare kinderen worden harder geraakt lopen grotere achterstanden op worden vaker slachtoffer van mishandeling Op die manier verdiept de maatregel scheidslijnen tussen en binnen generaties.'

'Contactberoepen

Verplichting tot registratie triage en reservering heeft beperkte impact maar een verbod op de uitoefening van contactberoepen heeft sterke sociale en economische effecten De maatregel heeft effect op de ondernemers die het betreft geen inkomsten vaak zzp'ers vaak al een kwetsbare groep en op een groot deel van de maatschappij iedereen gaat naar de kapper Op lange termijn zijn 3 weken niet naar de kapper of pedicure is voor niemand een probleem langer dan 2 maanden.'

'Langdurige zorg

De maatregel heeft vooral sociale impact De impact komt vooral door beperkingen rond dag bestedingsactiviteiten Het effect van bezoekbeperkingen hangt af van lokale invulling maar in praktijk hanteren veel verpleeghuizen het landelijke advies over thuisbezoek dus beperkte aanvullende effecten.'

Scoringssystematiek

Effecten van de maatregelen zijn Ingeschaald aan de hand van onderstaande [sub}indicatoren op een schaal van -3 tot 3. Omdat de maatregelen vooral beperkend van aard zijn, zijn de effecten hebben op maatschappij en economie in de regel negatief De positieve Impact van de contactbeperkende maatregelen op het Indammen van het virus en daarmee op mortaliteit zijn niet meegenomen In de scoringssystematiek omdat het OMT nog een toets doet op de routekaart.

Het effect op contactmomenten voor de samenleving is derhalve negatief gescoord (namelijk afname welbevinden) Omdat het aantal sub-indicatoren onder samenleving groter is dan onder economie weegt samenleving in feite zwaarder.

	Maatschappij	Economie
Thuisbezoek 1	-4	0
Thuisbezoek 2	-6	0
Thuisbezoek 3	-9	0
Thuisbezoek 4	-12	-1
Thuisbezoek 4+	-16	-1
Groepsvorming 1	-3	0
Groepsvorming 2	-3	-1
Groepsvorming 3	-6	-2
Groepsvorming 4	-9	-3
Sociale kring	-11	-3
Huwelijken 1	-1	-1
Huwelijken 2	-2	-1
Huwelijken 3 + 4	-4	-2
Uitvaarten 1 + 2 + 3 + 4	-3	0
Uitvaarten 4+	-6	0
Werk 1	-8	-2
Werk 2	-9	-2
Werk 3	-9	-2
Werk 4	-10	-2
Binnenl. reizen 1 + 2 + 3	-1	-1

Doorstroomlocaties 4	-5	-12
Restaurants 1	0	-2
Restaurants 2	-1	-2
Restaurants 3	-4	-7
Restaurants 4	-9	-14
Overige horeca 1	-1	-4
Overige horeca 2	-1	-6
Overige horeca 3	-10	-15
Overige horeca 4	-10	-15
Detailhandel 2 t/m 4	0	0
Detailhandel 4+	-5	-10
Sport 1	-1	0
Sport 2	-3	-2
Sport 3	-3	-3
sport 4	-11	-6
Sport 4+	-14	-6
Evenementen 1	-1	-4
Evenementen 2	-4	-7
Evenementen 3 + 4	-8	-10
Onderwijs & KO 4	-14	-11
Onderwijs & KO 4+a	-18	-15

Ministeries van **Financiën**, Economische Zaken en Klimaat en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (de '**Trojka**') pleiten voor opheffen schoolsluitingen

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister

notitie

Vorbereiding Catshuissessie COVID-19 10 januari
2021

Aanleiding

Op zondag 10 januari vindt van 14:00 tot 16:00 uur een bespreking in het Catshuis plaats over Corona. De bespreking zal zich met name richten op de scenario's voor continuering, opschalen of afschalen van de maatregelen na 19 januari, inclusief de scholensluiting. Er zijn geen stukken verstrekt, eventuele

Directie
Bestuursondersteuning & Advies

Inlichtingen

10.2.e

10.2.e

10.2.e minfin.nl
www.minfin.nl

Direct contact

10.2.e 10.2.e

M 10.2.e

Datum

7 januari 2021

Notienummer

2021-0000003676

Auteur

10.2.e

Van

• Scenario's maatregelen

Advies

- U kunt aangeven dat, ongeacht de huidige epidemiologische situatie, moet worden gekeken of versoepelingen in het onderwijs (+ kinderopvang) mogelijk zijn. Dit werd in de ACC-19 van 7 januari ook breed gedragen. Opening van het primair onderwijs en de kinderopvang is van enorm groot sociaalmaatschappelijk belang.
 - Het nog langer hebben van afstandsonderwijs is schadelijk voor kinderen.
 - Leerachterstanden lopen verder op, op lange termijn leidt het tot minder menselijk kapitaal.
 - Op korte termijn leidt dit tot productiviteitsverlies van de ouders.
- Dit is ook de hoofdboodschap die de trojka ambtelijk aan de NCTV heeft meegegeven (zie bijlage 1: *Sheets trojka voor Catshuissessie 10 januari* voor uitgebreidere informatie die door trojka aan NCTV is meegegeven. Deze bijlage wordt ook meegegeven aan mSZW en mEZK).
- U kunt daarbij aangeven dat u de zorgen begrijpt over de Britse variant, maar desondanks van mening bent dat het PO en de KO z.s.m. weer open moeten gaan. We moeten er in het PO en de KO alles aan doen om zo veilig mogelijk les te kunnen geven en de virusverspreiding te beperken. MOCW zal hier waarschijnlijk minder hard inzitten en zal als het OMT negatief adviseert, waarschijnlijk meegaan met het advies van het OMT.

- negatief adviseert, waarschijnlijk meegaan met het advies van het OMT.
- Om het belang van het fysieke onderwijs te onderstrepen, kunt u aangeven dat andere maatregelen ervoor moeten zorgen dat de besmettingen teruglopen. In de ACC van 7 januari is aangegeven dat je dan vooral moet kijken naar maatregelen die de bron aanpakken en geen verdere sectorale verzwaringen of symbolische maatregelen moet nemen.
 - U kunt nogmaals benadrukken dat werkgevers moeten zorgen dat mensen thuis blijven werken. In bijlage 2 van deze voorbereiding treft u een notitie aan met maatregelen ter bevordering van thuiswerken ivm opheffing van afstandsonderwijs.
 - U kunt EZK steunen in het verzoek om voor de detailhandel click en collect mogelijk te maken. Nu is dit alleen mogelijk voor de bouwmarkten. De detailhandel wordt hierdoor tegemoetgekomen, waardoor de langere sluiting wellicht makkelijker uit te leggen is. Andere landen om ons heen doen dit ook al. Het argument van de NCTV dat het dan te druk wordt in de winkelstraten vinden wij te voorbarig.
 - U kunt aangeven dat u twijfels heeft bij het verder verzwaren van maatregelen. Veel zit in gedrag en naleving. Nog meer sectorale maatregelen waarbij de kosten voor de sector veel zwaarder zijn dan de baten die het oplevert, zijn ons inziens onwenselijk en het is onduidelijk hoeveel extra maatregelen nog toevoegen aan de inperking van het virus. Daarnaast is het verder inperken van thuisbezoek wellicht wel effectief, mits deze ook nageleefd wordt, maar is dit sociaalmaatschappelijk een zware maatregel.

Zware maatregelen.

- U kunt aangeven dat u begrijpt dat men naar Duitsland kijkt, maar dit mag ons inziens geen doorslaggevend argument zijn om in NL ook de lockdown te verlengen. In Duitsland en België wordt een ander beleid gevoerd dan in NL en het is niet zo dat we Duitsland en België altijd volgen. De detailhandel in België is momenteel bijvoorbeeld gewoon open.

- lockdown (waar fysiek PO en/of VO en openstelling kinderopvang het meest waarschijnlijk is)
- Scenario 3 – Opties voor aanscherping van de huidige lockdown. Volgens de NCTv ligt de avondklok als enige mogelijke verzwarening nog op tafel.
- De trojka op de scenario's het volgende advies meegegeven aan de NCTV:
 - De scenario's vergen o.i. geen uitleg over welk scenario de grootste sociaalmaatschappelijke en economische gevolgen heeft. De appreciatie van de trojka ziet met name op de prioritering binnen de ruimte die er is voor versoepelingen.
 - **Hoofdboodschap:** Openen van primair onderwijs heeft vanuit economisch en maatschappelijk perspectief prioriteit, en dient ook indien de epidemiologische situatie geen aanleiding geeft tot versoepelingen, te worden overwogen.
 - Er is een politiek besluit nodig in hoeverre afstandsonderwijs nog verantwoord en proportioneel is. Gegeven de grote, groeiende en permanente schade is goed denkbaar **dat de epidemiologische baten van afstandsonderwijs niet opwegen tegen de schade die de maatregel veroorzaakt aan de maatschappij, economie en volksgezondheid.**
- Het advies van de ACC-19 is om, ongeacht het epidemiologisch beeld, te kijken naar mogelijkheden voor versoepelingen in het onderwijs en de kinderopvang, waardoor fysiek onderwijs weer mogelijk zou worden.

A screenshot of a presentation slide. At the top, there is a toolbar with various icons for navigation and editing, including arrows, a search icon, and a refresh icon. The slide itself is white and contains the following text:

Sheets Trojka voor Catshuissessie 10 januari

Advies trojka

- De scenario's vergen o.i. geen uitleg over welk scenario de grootste sociaalmaatschappelijke en economische gevolgen heeft. De appreciatie van de trojka ziet met name op de prioritering binnen de ruimte die er is voor versoepelingen.
- **Hoofdboodschap:** Openen van primair onderwijs heeft vanuit economisch en maatschappelijk perspectief prioriteit, en dient ook indien de epidemiologische situatie geen aanleiding geeft tot versoepelingen, te worden overwogen.
- Er is een politiek besluit nodig in hoeverre afstandsonderwijs nog verantwoord en proportioneel is. Gegeven de grote, groeiende en permanente schade is goed denkbaar **dat de epidemiologische baten van afstandsonderwijs niet opwegen tegen de schade die de maatregel veroorzaakt aan de maatschappij, economie en volksgezondheid.**

Hoofdboodschap: Openen van primair onderwijs is van zeer groot belang

1. Online afstandsonderwijs is zeer onwenselijk en heeft grote sociaalmaatschappelijke en economische gevolgen:

- Uit onderzoek blijkt dat Nederlandse kinderen in het basisonderwijs tijdens de 1^e golf **gemiddeld niets geleerd** hebben. Leerachterstanden lopen momenteel verder op.
- Economische schade is op termijn zeer groot. Verminderde opbouw van menselijk kapitaal **tast het verdienvermogen aan**.
- Economische schade is ook op korte termijn groot, omdat **ouders minder kunnen werken** als ze zich op zorg en onderwijs van kinderen moeten richten.

2. Online onderwijs versterkt scheidslijnen.

- **Binnen generaties**: bij kinderen met een lage sociaaleconomische status was de leerwinst tijdens de online lesperiode negatief.
- En **tussen generaties**: de schade slaat eenzijdig neer bij jongeren.

3. Online onderwijs schaadt de gezondheid

- Uit onderzoek volgt dat **in de periode waarin scholen en kinderopvang in de eerste golf gesloten waren, fors meer kinderen (40.000 kinderen, ten opzichte van 15.000 kinderen in een vergelijkbare periode) slachtoffer waren van mishandeling**. Ze kregen te maken met emotionele verwaarlozing en waren getuige van huiselijk geweld.

afbeelding 1: Nieuwe maatregelen bevorderen thuuswerken

Hoe dwingen we mensen tot thuiswerken?

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister

notitie

Maatregelen bevorderen thuiswerken ivm opheffen
schoolsluiting

Aanleiding

- In het Catshuis wordt met name gesproken over de verlenging of aanpassing van het huidige maatregelenpakket na 19 januari, inclusief de schoolsluiting.
- De MP en MVWS hebben aangegeven dat het afdwingen van thuiswerken een belangrijke aanleiding is voor de schoolsluiting. Kinderen worden op deze wijze geraakt door de onwil van volwassenen om zich aan de regels te houden, met grote gevolgen op korte en lange termijn.
- Om de discussie over het onderwijs open te breken dragen wij in deze notitie alternatieve maatregelen aan om het thuiswerken te bevorderen. Deze variëren van goed (politiek) haalbaar tot nuttig als munitie in de discussie.

**Inspectie der
Rijksfinanciën**

Inlichtingen

10.2.e

www.minfin.nl

Direct contact

10.2.e

Datum

7 januari 2021

Notitienummer

2021-0000004165

Auteur

10.2.e

Van

10.2.e

Kopie aan

Toelichting

Grote negatieve effecten scholensluiting

- Het sluiten van scholen geeft permanente schade, in tegenstelling tot veel andere maatregelen die kunnen worden opgevangen met flankerend beleid. Onderwijsachterstanden die door de lockdown ontstaan leiden in de verre toekomst tot minder opbouw van menselijk kapitaal en een lager verdienvermogen voor de getroffen leerlingengroepen. Kwetsbare leerlingen ondervinden de grootste nadelen. Op korte termijn neemt de productiviteit van werkende ouders af. Wij zijn van mening dat de huidige schoolsluitingen – als middel om thuiswerken af te dwingen - zo snel mogelijk moet worden opgeheven.
- Tijdens de eerste lockdown was de compliance voor het thuiswerkadvies groter dan nu het geval is. Zo is de verkeersdrukte sinds de tweede lockdown weliswaar afgenomen, maar minder dan tijdens de eerste lockdown in maart.¹ De vraag is hoeveel dit zegt over thuiswerken.
- Er is relatief weinig zicht op het aantal thuiswerkers en de redenen waarom mensen de thuiswerknorm al dan niet naleven, en bij welk type bedrijven dit het meest gebeurt. SZW heeft gedragsonderzoek laten doen naar motieven en weerstand rond thuiswerken bij werkgevers en werkenden, de resultaten worden volgende week bekend. Dit onderzoek wordt gebruikt om met het interdepartementale team van gedragskundigen gedragsinterventies te ontwikkelen rond het thuiswerken.
- N.b.: de verwachting is dat andere departementen ook de Britse mutatie van het virus naar voren zullen brengen als rechtvaardiging om scholen langer gesloten te houden.

Maatregelen thuiswerken

- De maatregelen in onderstaand overzicht zijn resultaat van een Financiën-interne brainstorm. Ze zijn nog niet uitgebreid getoetst op (juridische) uitvoering. Waar mogelijk hebben we de eerste reacties van andere departementen (SZW/EZK) wel meegenomen.
- De maatregelen zijn verdeeld in drie categorieën: no regret (wat moeten we op korte termijn sowieso gaan doen?), wortel (hoe kunnen we thuiswerken belonen?) en stok (hoe kunnen we niet-thuiswerken straffen?).
- De voorgestelde maatregelen zijn met name gericht op werkgevers. Niet alle werkgevers hebben in deze economisch moeilijke tijd de ruimte om de investeringen te doen om structureel thuiswerken mogelijk te maken. Voor alle stokmaatregelen, zeker voor de hardere, geldt daarom dat weerstand en/of de roep om een tegenprestatie niet ondenkbaar is.

Nr.	Maatregel	Belangrijkste voordelen	Belangrijkste nadelen	Haalbaar op korte termijn?	Bijzonderheden
<i>No regret</i>					
1	Duidelijk afwegingskader thuiswerken: checklist	<ul style="list-style-type: none"> • Duidelijkheid over de norm helpt voorkomen dat bedrijven/mensen zichzelf het voordeel van de twijfel geven 	<ul style="list-style-type: none"> • Ongetwijfeld ontstaan/blijven er grijze gebieden 	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Mogelijk als standalone normerend kader, of i.c.m. wetswijziging (voor bijv. boetes)
2	Campagne i.s.m. werkgevers: sociale norm stellen en verantwoordelijk-	<ul style="list-style-type: none"> • Kan meteen worden uitgewerkt • Positieve insteek • Politiek 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrijblijvend • EZK verwacht hier weinig van, volgens hen gebeurt er al 	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Evt. in combinatie met naming & shaming

			structureel wordt		
4	Naming and praising: goede voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Positief • Relatief simpele uitvoering. • Mogelijk om voor verschillende regio's, specifieke sectoren en omvang goede voorbeelden te tonen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vallen altijd bedrijven buiten de boot • Is dit ook een stimulans voor kleinere, onzichtbare bedrijven? 	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Afwegingskader als randvoorwaarde
5	Parameters steunmaatregelen voorwaardelijk maken aan thuiswerken: bonus bij thuiswerken	<ul style="list-style-type: none"> • Afhankelijk van inrichting toets via accountants-verklaring mogelijk? • Duidelijk gekoppeld aan bijv. lockdown en maatregelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Extra hobbel voor uitvoering, waarschijnlijk moeilijk uitvoerbaar • Fraudegevoelig 		<ul style="list-style-type: none"> • Afwegingskader als randvoorwaarde

Maatregelen

6	Eenzaamheid voorkomen en vermaak bieden (bijv.	<ul style="list-style-type: none">Eenzaamheid/on gezelligheid wordt als argument	<ul style="list-style-type: none">Afhankelijk van inrichting zorgt het bijeenkomen van theater-
	toneelgezelschappen, online escaperooms) voor corona-veilige afleiding	gebruikt voor kantoorleven <ul style="list-style-type: none">Stimuleert potentieel culturele sector	gezelschappen voor besmettingsgevaar <ul style="list-style-type: none">Impact tegen eenzaamheid mogelijk beperktImpact op thuiswerken beperkt

7a	<p>Boete voor ongeoorloofd niet-thuiswerken dan wel het niet houden aan 1,5m op de werkplek - iemand (Arbeidsinspectie, gemeente) toetst</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alleen degenen die echt niet anders kunnen werken nog op kantoor • Kan steekproefsgewijs worden getoetst. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verandering van communicatiestrategie: advies wordt plicht • Wetswijziging nodig • Potentiële interpretatie als 'schuld afkopen', potentieel sterk oplopende boetes nodig om herhaalde overtreding te voorkomen • Afhankelijk van invulling kan capaciteit toetser bottleneck danwel grote kostenpost zijn 		<ul style="list-style-type: none"> • Afwegingskader en toetsen als randvoorwaarde • Te koppelen aan #8 • Mogelijke workaround voor wetswijziging als men in aanmeldformulier NOW/TVL moet beloven niet ongeoorloofd thuis te werken
----	--	--	---	--	--

7b	Werkgevers- verklaring: werkgevers geven medewerkers verklaring van niet thuiswerken	<ul style="list-style-type: none"> • Versterkte versie van normenkader, lichter dan boetes • Werkgevers duidelijker verantwoordelijk maken voor het probleem • Maakt thuiswerken de default-optie d.m.v. administratieve bebbel 	<ul style="list-style-type: none"> • Handhaving/ inspectie-capaciteit • Heeft bij eerste lockdown als idee op tafel gelegen en is toen niet gedaan. 		<ul style="list-style-type: none"> • Afwegingskader als randvoorwaarde • Kan gekoppeld worden aan boetes en/of naming en shaming
----	---	---	---	--	--

		hobbel			
8	Parameters steunmaatregelen (NOW, TOZO, TVL) voorwaardelijk maken aan thuiswerken: boete bij ongeoorloofd niet-thuiswerken	<ul style="list-style-type: none"> • Duidelijk afschrik-effect voor werkgevers die gebruik maken van steun • Afhankelijk van inrichting toets via accountants-verklaring mogelijk? • Duidelijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Raakt alleen werkgevers die gebruik maken van steunmaatregelen (die het al moeilijk hebben) • Extra hobbel voor uitvoering, waarschijnlijk moeilijk 		<ul style="list-style-type: none"> • Negatieve versie van optie #5 • Afwegingskader als randvoorwaarde

9a	<p>Naming and shaming light: Kabinet en werkgevers trekken in communicatie samen op om expliciet niet-thuiswerken te veroordelen. Sluiting scholen, winkels is direct gevolg van niet-thuiswerken</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Werkgevers mede verantwoordelijk maken voor het probleem 	<ul style="list-style-type: none"> • Onduidelijk of vertegenwoordigers hun eigen bedrijf/achterban durven <i>namen en shamen</i> • Zet onderwijssluiting expliciet neer als instrument voor thuiswerken 		<ul style="list-style-type: none"> • Negatieve variant campagne
----	--	--	---	--	--

9b	<p>Naming en shaming: zwarte lijst</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Reputatieschade en dus afschrikkende effect voor bedrijven kan groot zijn • Te koppelen aan (indien haalbaar) nabestaanden die bij de bedrijven langsgaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Onduidelijk of hier politiek draagvlak voor gevonden kan worden • Effect grote bedrijven waarschijnlijk groter dan effect mkb 		<ul style="list-style-type: none"> • Afwegingskader en toetsen als randvoorwaarde
9c	<p>Naming en shaming: Anoniem meldpunt voor ongeoorloofd thuiswerken en/of onvoldoende 1,5 m</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Geeft medewerkers die wel willen thuiswerken maar van baas niet mogen optie daar iets aan te doen • Iedereen kent voorbeelden van bedrijven waar makkelijk thuisgewerkt zou kunnen worden, maar waar dat niet gebeurt 	<ul style="list-style-type: none"> • Mogelijk misbruik voor andere (arbeids-)conflicten • Handhaving/inspectie-capaciteit nodig om te toetsen 		<ul style="list-style-type: none"> • Afwegingskader als randvoorwaarde • Kan gekoppeld worden aan maatregel naming en shaming of boetes.

11	Benzine extra belasten	<ul style="list-style-type: none"> • Relatief eenvoudig te regelen • Extra inkomsten om bijvoorbeeld #3 te bekostigen 	<p>reistijd hebben</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ongerichte maatregel, raakt ook zorg-medewerkers, onderwijs etc. • Raakt ook transport-ondernemers dus wens voor aanvullende compensatie voor brandstof-verbruikende sectoren • Risico op strategisch gedrag voor medewerkers die meer/minder reistijd hebben • Politiek draagvlak naar verwachting laag 		
12	Weg- en spoorwerkzaamheden overdag laten plaatsvinden	<ul style="list-style-type: none"> • Bespaart kosten voor weg- en spooronderhoud • Ontmoedigt reisbewegingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkzaamheden mogelijk niet op korte termijn naar dag te verplaatsen 		

			meer/minder reistijd hebben		
13	Kosten treinkaartjes omhoog		<ul style="list-style-type: none"> • Ongerichte maatregel, raakt ook zorg-medewerkers, onderwijs etc. • Vereist medewerking en capaciteit vervoerders • Risico op strategisch gedrag voor medewerkers die meer/minder reistijd hebben • Politiek draagvlak is naar verwachting laag 		•
14	Bewijs van reden om niet thuis te werken vragen in OV, alsmede fuiken op de weg	<ul style="list-style-type: none"> • Afschrikeffect om naar kantoor te reizen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan reizigers niet verplichten om reden op te geven • Vereist aanvullende capaciteit in OV en op de weg • Risico op strategisch gedrag voor medewerkers die meer/minder reistijd hebben 		<ul style="list-style-type: none"> • Afwegingskader als randvoorwaarde

15	Terugvorderen kosten noodopvang crèche indien ouders geen vitaal beroep hebben	<ul style="list-style-type: none"> • Niet-vitale beroepen hebben zo hogere drempel voor opvang van hun kind en zullen dus eerder thuis blijven 	<ul style="list-style-type: none"> • Moeilijk te controleren • Kan politiek gevoelig liggen • Alleen effectief bij schoolsluiting 		<ul style="list-style-type: none"> • Alternatief: noodopvang bewijs laten vragen van noodzaak tot thuiswerken?
16	Top-down sluiten kantoren via TWM (tijdelijke wet maatregelen COVID)	<ul style="list-style-type: none"> • Gerichte maatregel • Kan nu al als er een coronauitbraak is geconstateerd? 	<ul style="list-style-type: none"> • Afbakening en uitvoering wordt lastig • Past niet bij huidige bevoegdheden Arbeidsinspectie 		<ul style="list-style-type: none"> • Afwegingskader als randvoorwaarde

Onvrede besluitvorming

- U kunt aangeven dat u, naast het epidemiologische beeld ook graag in het ACC het sociaalmaatschappelijke en economische beeld zou willen bespreken (wekelijks/tweewekelijks).
- U kunt opmerken dat wat FIN betreft de Trojka doorgaat met het maken van een sociaalmaatschappelijk en economische toets op de voorgestelde maatregelen. In het DOC van 3 maart heeft de NCTV namelijk aangegeven dat een dergelijke toets door de Trojka niet meer nodig is, omdat deze vraag aan de planbureaus zal worden gesteld. De planbureaus hebben echter reeds aangegeven dat zij geen toets van de impact van afzonderlijke maatregelen zullen uitvoeren. Een toets door de trojka blijft daarom van waarde. Wij zijn bovendien niet te spreken over het proces dat de NCTV in deze hanteert.

De inschalingsystematiek moet worden aangepast als de vaccinatiegraad toeneemt

- De belangrijkste reden achter de huidige maatregelen is ons inziens de ziekenhuiscapaciteit en niet zozeer sterfgevallen. Bestaande MKBA's wijzen uit dat de directe gezondheidsbaten (gewonnen levensjaren) niet opwegen tegen de kosten die gepaard gaan met de contact beperkende maatregelen.

Advies/Inzet (op volgorde van belang)

Een inschatting van het effect van maatregelen op de R-waarde is noodzakelijk

- SZW, EZK en FIN hebben de maatschappelijke en economische effecten van de exitstrategie en de routekaart in kaart gebracht. U kunt aangeven dat het positief is dat sociaalmaatschappelijke en economische effecten van de maatregelen worden meegewogen.
- U kunt aangeven dat van een integrale toets echter geen sprake is, omdat dan alle effecten geschat hadden moeten worden, en het effect op het virus moet worden afgezet tegen de effecten voor economie en maatschappij. In de ACC van 28-01 is geconcludeerd dat het OMT zal worden gevraagd om de effecten van individuele maatregelen op het virus in kaart te brengen of – op zijn minst – een volgorde aan te brengen tussen maatregelen. U kunt vragen naar de inschatting van het OMT.
 - Zonder inschattingen van individuele maatregelen op de R weten we niet welke maatregelen de negatieve economische en sociaalmaatschappelijke effecten wel rechtvaardigen en welke niet. Daarom is door de trojka ook een disclaimer opgenomen dat de effecten op de virusverspreiding niet meegenomen zijn.
 - Daarnaast kunnen we zonder inschatting van individuele maatregelen op het R niet inschatten met welke snelheid maatregelen kunnen worden afgeschaald en hoe individuele maatregelen zich tot elkaar verhouden (voorbeeld: heeft de avondklok een groter effect op de R-waarde dan sluiting detailhandel, of juist niet, en wat betekent dat voor de volgorde?). De volgorde en de stappen die in de MCC van 29-1 op tafel lagen hebben geen inhoudelijke basis.
 - De afgelopen maanden heeft het RIVM inmiddels diverse keren inschattingen van individuele maatregelen gemaakt (denk aan: scholensluiting, avondklok, etc.), dus een indicatie moet mogelijk zijn. Ruwe schattingen zijn beter dan niets.

- U kunt aangeven dat van een integrale toets echter geen sprake is, omdat dan alle effecten geschat hadden moeten worden, en het effect op het virus moet worden afgezet tegen de effecten voor economie en maatschappij. In de ACC van 28-01 is geconcludeerd dat het OMT zal worden gevraagd om de effecten van individuele maatregelen op het virus in kaart te brengen of – op zijn minst – een volgorde aan te brengen tussen maatregelen. U kunt vragen naar de inschatting van het OMT.

Inschalingssystematiek

- In de voorgestelde nieuwe inschalingssystematiek wordt voor opschalen gestuurd op (1) *ziekenhuisopnames* en (2) *aantal positieve testen*. Er wordt afgeschaald aan de hand van (i) IC-opnames en (ii) ziekenhuisopnames.
- De signaalwaarden zijn strenger dan in de oude routekaart, zodat sneller wordt ingegrepen:
 - De signaalwaarden voor het *aantal positieve testen* is in de risicocategorie *waakzaam* en *zorgelijk* van nu 35 per 100.000 inwoners, ten opzichte van 50 in de oude routekaart.
 - De signaalwaarden voor het *aantal ziekenhuisopnames* zijn ook strenger geworden dan de huidige routekaart. Zo was in het risiconiveau *zeer ernstig* eerst sprake van 80 nieuwe ziekenhuisopnames per dag. Dit is nu omgerekend 67,5 per dag.
- Omdat deze inschalingssystematiek andere eenheden dan de vorige

Advies

- Alles valt of staat bij de inschatting van de epidemiologische effecten. U kunt opnieuw herhalen dat we appels met peren blijven vergelijken als we wél van het OMT te horen krijgen wat het effect is van de avondklok, maar níét weten wat maatregelen zoals het sluiten van VO, het sluiten van de detailhandel en de contactberoepen voor effect hebben op de verspreiding.

- Ca. 2,3 miljoen Nederlanders hebben antistoffen in hun bloed (Sanquin). Er zijn ca. 632 duizend eerste en 154 duizend tweede prikken gezet.¹
- De maatschappelijke en economische kosten van stringente maatregelen stijgen navenant de duur. Sluiting van het onderwijs zet mentale gezondheid scholieren en studenten onder druk en tast het toekomstig verdienvermogen van de Nederlandse economie aan. De detailhandel is sinds 15 december gesloten. Kleine ondernemers eten hun pensioen op om overeind te blijven en hebben geen perspectief.
- Onnodige terughoudendheid met afschaling gaat ten kosten van de samenleving. Naleving loopt terug. Als besmettingen toch oplopen kunnen we op de rem trappen met strenge maatregelen, voordat de ziekenhuizen overbelast zijn.

Biedt perspectief aan ondernemers en maatschappij met het geven van meer ruimte aan maatregelen waarvan de effecten op de verspreiding van het virus naar verwachting minimaal zijn. Te denken valt aan het individueel binnensporten, winkelen op afspraak en openen niet-medische contactberoepen. De effecten op de verspreiding van het virus zijn naar verwachting marginaal, de maatschappelijke baten aanzienlijk. Daarnaast biedt dit enige vorm van perspectief.

Vragen als wordt betoogd dat daling/stabilisering in Nederland samenhangt met maatregelen (preventieparadox)

Hoe valt te verklaren dat cijfers in België ook afnemen/stabiliseren?

- In België werd begin van het jaar de Britse variant in dezelfde mate aangetroffen als in Nederland.
- Onderwijs, detailhandel, zwembaden en contactberoepen zijn daar open.
- Hoe komt het dat besmettingen daar niet toenemen met minder strenge maatregelen én aanwezigheid van de Britse variant? Is dat omdat de Britse variant minder besmettelijk is dan verwacht of doen wij in Nederland iets anders verkeerd?

2. Het idee van een SEIMT klinkt sympathiek, maar we zien ook risico's van een nieuw adviesorgaan en zijn daarom geneigd negatief te adviseren. Als alternatief stellen wij voor om planbureaus hiervoor in te zetten en bij elk OMT-advies ook een advies aan de planbureaus te vragen over de impact van de maatregelen op maatschappij en economie.
- Het is evident dat door de grote rol van het OMT, in de advisering van het kabinet, maar ook met briefings in de Kamer en mediaoptredens, het epidemiologische geluid de overhand heeft in het debat.
 - Een SEIMT zou ervoor kunnen zorgen dat in de media meer aandacht ontstaat voor de maatschappelijke en economische gevolgen van de contactbeperkingen. Anderzijds kan het ook zuiver symbolisch uitpakken en bestaat het risico dat de maatschappelijke en economische schade hiermee politiek wordt "afgekocht".
 - Wij zien ook het risico dat een SEIMT een doos van Pandora opent als de taakomschrijving niet goed is afgebakend. Adviezen over economie hebben al snel raakvlakken met aanpalend beleid: noodpakketten, herstelbeleid en structurele kwetsbaarheden van de Nederlandse economie. Het is de vraag of dit het belang van Financiën ten goede komt.
 - Een kleinere rol voor het OMT kan ook op een andere manier worden gerealiseerd:
 - De andere planbureaus (SCP en CPB) sluiten standaard aan bij het Catshuis om de maatschappelijke/economische situatie te schetsen en te duiden;
 - Het kabinet roept OMT-leden om mediaoptredens te beperken en zich enkel uit te laten over empirie en normatieve uitspraken achterwege te laten.

3. Het is een goed idee om het afwegingskader interdepartementaal gedragen in te zetten bij de besluitvorming over maatregelen. De Trojka doet dit momenteel al. Dit is ook gebruikt bij de routekaart. VWS, EZK, SZW, FIN en programma-DG kunnen dit gezamenlijk doen in voorbereiding op de besluitvorming.
- Wij steunen het interdepartementaal inzetten van het afwegingskader. Wij gebruiken dit momenteel al met EZK en SZW om de impact van maatregelen te wegen. Andere departementen voelen zich echter geen "eigenaar" van de uitkomst. Vaak wordt de output van afwegingskader nu door de NCTV uit de slides voor het Catshuis gehaald. Dat is onwenselijk.
 - Het zou positief zijn als bij de besluitvorming over de maatregelen ook standaard de input van het afwegingskader wordt gepresenteerd. Voor een integrale afweging via het afwegingskader zijn – naast de maatschappelijke en economische effecten – ook inschattingen nodig voor de effecten van maatregelen op het virus. Het kader dat wij gebruiken voorziet hier ook in.
 - U kunt aangeven dat de Trojka dit samen met VWS op zich kan nemen om het afwegingskader centraal te zetten.

1: Is het noodzakelijk om doelen van de bestrijding van de epidemie bij te stellen?

- **De formele kabinetsdoelen waarover in Kamerstukken wordt gecommuniceerd zijn gericht op medische uitkomsten:**
 - Een acceptabele belastbaarheid van de zorg
 - Het beschermen van kwetsbare mensen in de samenleving
 - Het zicht houden op en het inzicht hebben in de verspreiding van het virus.
- **Dat impliceert dat er geen maatschappelijke en economische doelen zijn waaraan het beleid moet voldoen.** Deze doelen worden daarmee ook niet of niet volwaardig meegenomen in de voorbereiding van besluitvorming door NCTV en VWS. Ook het RIVM baseert adviezen op basis van modellering ook op 3 bovenstaande beleidsdoelen.
- **Nu de situatie langer voortduurt, neemt de druk op economie en maatschappij steeds verder toe.** Daarmee neemt ook het belang om expliciet te sturen op het beperken van economische en maatschappelijke schade toe.
- **Het minimaliseren van de schadelijke gevolgen van de coronacrisis in brede zin (volksgezondheid, economie en maatschappij) kan daarom het leidende doel in de aanpak van de coronacrisis worden.** De huidige doelen die worden genoemd in Kamercommunicatie (controleren virus, bescherming van kwetsbare personen en belasting van het zorgstelsel) blijven daarbij relevant, zij het dus niet meer als enige doelen.

- **Het OMT wordt enkel om advies gevraagd omwille van hun expertise op het gebied van epidemie.** Hoewel het OMT uiteraard gaat over haar eigen adviezen, kan het kabinet het OMT oproepen tot minder conclusieve advisering, enkel vanuit epidemiologisch perspectief. Een zwart-wit advies om bepaalde maatregelen al dan niet te nemen, ingegeven door een eigen risico-inschatting en zonder duiding van die risico's, biedt het kabinet beperkte ruimte om daar van af te wijken.
- **Evenwichtiger informatievoorziening is een noodzakelijke maar nog geen voldoende voorwaarde voor meer integrale afweging.** Dit vergt ook dat er in het besluitvormingsproces voldoende ruimte wordt genomen om die weging met elkaar te maken. Het zou daarom behulpzaam zijn hierover ook met elkaar te spreken: hoe is de MCC - maar zeker ook het ambtelijk proces daarnaartoe - vorm te geven zodat er iets meer rust en ruimte is voor het integrale gesprek en de integrale weging en wisseling van argumenten?

- We mogen niet onderschatten hoe diep de contactmaatregelen ingrijpen in onze manier van leven. Ze beperken hoe we werken, hoe we verbinden, hoe we leren, hoe we zorgen. En terwijl de vrijheidsbeperking in beginsel een onvermijdelijk gevolg is van de noodzaak virusverspreiding te beperken, moeten we ook realiseren dat desamenleving en economie lucht nodig hebben om het duurzaam vol te houden.
- De stress en tegenslag van maatregelen die bij korte duur nog overzichtelijk lijken, stapelen zich meer en meer op tot groot leed. Voor veel huishoudens en werknemers is het kraken en piepen. Als je bedrijf een tijdje onder water staat, dan gaat het vroeg of laat zinken. Als je langdurig thuis zit, kun je vroeg of laat eenzaam of depressief worden. Als je niet naar school kan, wordt de achterstand op den duur niet meer te overbruggen, en kun je vroeg of laat je uitzicht op een leuke schooltijd of zelfs een kansrijke toekomst verliezen.

Advies

- U kunt aangevend dat het teleurstellend is dat dit stuk zo laat komt én niet is afgestemd in de betreffende werkgroep. VWS gebruikt de werkgroep om de suggestie te wekken dat stukken worden afgestemd. In werkelijkheid wordt met inbreng van departementen nauwelijks wat gedaan en worden dit soort stukken niet afgestemd.
- U kunt aangeven dat het basisscenario neutraal moeten zijn en niet onnodig negatief:
 - Een tweede golf als gevolg van de Britse variant is geen gegeven. In landen als Ierland, het VK en Portugal is de Britse variant al geruime tijd dominant, zijn maatregelen vergelijkbaar met in Nederland én dalen besmettingen. Wat kunnen we daarvan leren?
 - Het presenteren van een zwart scenario kan op korte termijn aantrekkelijk lijken om draagvlak voor maatregelen te vergroten, maar is op lange termijn schadelijk en kan het draagvlak juist ondermijnen. Zie ook artikel in de Volkskrant van vandaag over scenario van VWS van januari waarin sprake was van 150.000 dagelijkse besmettingen in februari.
 - Een te negatief scenario doet afbreuk aan het publieke debat over welk beleid gewenst is. Zware maatregelen lijken zodoende proportioneel, waar ze dat in neutraal basisscenario niet zouden zijn.

conservatieve aannames kan bevatten.

- Een recent schandaal in Duitsland laat zien dat de overheid doelbewust een te zwart scenario schetste om strengere maatregelen te legitimeren. Eenzelfde beeld wordt geschetst voor de Nederlandse situatie in een recent volkskrantartikel. U kunt aangeven dat hier een groot afbreukrisico vanuit gaat.
- U kunt aangeven dat het van groot belang is om ook perspectief te schetsen. De huidige opzet van de brief wijst enkel op de risico's, niet op eventuele meevallers.

Toelichting

- Het proces is erg rommelig geweest. VWS heeft aan de hand van een eigen *tool* zelf scenario's uitgewerkt met ontwikkelingen van besmettingen en ziekenhuisbezetting.
- In de interdepartementale werkgroep was veel kritiek op deze scenario's, omdat het neutrale scenario erg negatief was ingestoken (opkomst nieuwe variant die 10% besmettelijker was dan Britse variant en trage levering van vaccins). Naast dit zogenaamde "neutrale scenario" waren er drie nóg negatievere scenario's opgenomen.
- VWS heeft uiteindelijk besloten om toch een koppeling te maken met de RIVM-scenario's. In de presentatie die in het DOC werd gegeven waren enkel RIVM-scenario's opgenomen. Andere departementen hebben geen

Conclusies besluitvorming

- Doel maatregelen onduidelijk
- Deze wijzigen ook steeds (ic, R-getal, besmettingen)
- Geen exitplan/eindpunt: bij welk doel vervallen maatregelen?
- Geen inzet op meest voor de hand liggende oplossingen (uitbreiding capaciteit?)
- Effecten en geschiktheid van de maatregelen zijn niet bekend
- Juridische toelaatbaarheid niet getoetst of meegewogen
- Alternatieve strategie subsidiariteit (niets doen?) niet overwogen
- Geen proportionaliteitsafweging: na eerste MKBA geen inschatting baten
- Inschattingen Van Dissel over maximale belasting nergens meegewogen
- NCTV en VWS bepalen, OMT levert passende adviezen
- Negeren adviezen andere departementen
- Maatregelen niet gericht op probleem: richten zich op gedragsverandering zoals afstandsonderwijs en thuiswerken
- Bewust slopen horeca en mkb
- Ondanks zeer ernstige maatschappelijke gevolgen toch herhaalde sluitingen school, mkb en horeca